

01 בנובמבר 2018
כ"ג חשון תשע"ט

הנדון: דף מידע בנושא סטודנטים ממוצא אתיופי במוסדות להשכלה גבוהה

מתוך 3,124 בוגרי י"ב ממוצא אתיופי שסיימו את לימודיהם בשנת הלימודים תשע"ז (2016/2017), כ-91% ניגשו לבחינות הבגרות (שיעור דומה ליתר התלמידים), וכ-61% זכו בתעודת בגרות מלאה (כ-71% בכלל החינוך היהודי), אך רק כ-40% היו זכאים לבגרות העומדת בדרישות הסף לקבלה לאוניברסיטאות, לעומת כ-62% בקרב תלמידי י"ב במגזר היהודי.¹

באותה שנה, סטודנטים ממוצא אתיופי הוו כ-1.3% מכלל הסטודנטים, בזמן שיוצאי אתיופיה מהווים כ-1.7% מכלל האוכלוסייה, ושיעור זה עומד על כ-2.5% בקרב גילאי 20-29.² כמו כן, יש לציין כי למעלה מ-70% מהסטודנטיות ממוצא אתיופי הינן נשים. מתוך 3,208 סטודנטים ממוצא אתיופי לתואר ראשון, כ-26% למדו באוניברסיטאות השונות, כ-49% במכללות האקדמיות, כ-12% במכללות לחינוך, וכ-13% באוניברסיטה הפתוחה. לתואר שני למדו 378 יוצאי אתיופיה; כ-58% באוניברסיטאות, כ-25% במכללות אקדמיות, כ-13% במכללות לחינוך, ופחות מאחוז באוניברסיטה הפתוחה. לתואר שלישי למדו 19 יוצאי אתיופיה בלבד.

הסטודנטים ממוצא אתיופי בכלל המוסדות³ מיוצגים בעיקר בלימודי עסקים וניהול, מדעי החברה, מקצועות עזר רפואיים, חינוך ומשפטים. לעומת זאת, הם ממעטים ללמוד הנדסה, מדעי הרוח, מדעים (ביולוגיים ופיזיקליים), מתמטיקה וסטטיסטיקה, וחקלאות. בטבלה ניתן לראות את ייצוג יוצאי אתיופיה במקצועות השונים, לאורך השנים.

לפי תחום	תש"ס	תשס"ה	תשע"ג	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו
עסקים וניהול	0.30%	1.02%	1.53%	1.70%	2.03%	2.38%
מדעי החברה	0.94%	1.33%	1.59%	1.63%	1.74%	1.86%
מקצועות עזר רפואיים	0.95%	0.89%	1.79%	1.71%	1.57%	1.82%
חינוך	0.58%	0.91%	1.07%	1.08%	1.13%	1.34%
משפטים	0.22%	0.90%	1.01%	1.05%	1.22%	1.26%
הנדסה ואדריכלות	0.32%	0.56%	0.68%	0.75%	0.77%	0.77%
מדעי הרוח	0.60%	0.85%	0.76%	0.70%	0.71%	0.66%
המדעים הביולוגיים	0.23%	0.24%	0.46%	0.37%	0.39%	0.59%
מתמטיקה וסטטיסטיקה ומדעי המחשב	0.38%	0.24%	0.66%	0.56%	0.55%	0.57%
רפואה	0.00%	0.22%	0.55%	0.53%	0.41%	0.38%
המדעים הפיזיקליים	0.00%	0.16%	0.21%	0.20%	0.27%	0.30%
חקלאות	0.00%	0.22%	0.42%	0.52%	0.29%	0.00%
סה"כ	0.54%	0.85%	1.11%	1.13%	1.20%	1.31%

¹ על פי נתונים שהתקבלו ממשרד החינוך לגבי בגריות בשנת תשע"ז בבקשת חופש מידע שנשלחה על ידי אגודת יהודי אתיופיה.

² למ"ס: "לקט נתונים לרגל חג הסיגד", 2017.

³ נתונים אלו אינם כוללים את הלומדים באוניברסיטה הפתוחה

כמו כן, ניתן לראות מטה את התפלגות הסטודנטים ממוצא אתיופי לפי מקצועות, בהשוואה להתפלגות של כלל הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה.

תשע"ו		
יוצאי אתיופיה	כלל הסטודנטים	
5%	9%	מדעי הרוח
18%	18%	חינוך
26%	18%	מדעי החברה
19%	11%	עסקים וניהול
8%	8%	משפטים
0%	1%	רפואה
9%	6%	מקצועות עזר רפואיים
3%	6%	מתמטיקה סטטיסטיקה ומדעי המחשב
0%	1%	המדעים הפיזיקליים
1%	3%	המדעים הביולוגיים
0%	1%	חקלאות
10%	18%	הנדסה ואדריכלות

הסטודנטים ממוצא אתיופי בחרו ללמוד בעיקר במוסדות הבאים, לפי סדר יורד של מספרם (כל התארים): מגוון מכללות אקדמיות לחינוך (סה"כ 436), האוניברסיטה הפתוחה (423), אוניברסיטת אריאל בשומרון (270), הקריה האקדמית אונו (206), אוניברסיטת בר-אילן (200), אוניברסיטת חיפה (173), המרכז האקדמי פרס (166), אוניברסיטת תל אביב (155), המכללה האקדמית אשקלון (154), האוניברסיטה העברית בירושלים (145), המכללה האקדמית ספיר (118), המכללה האקדמית נתניה (111), והמכללה האקדמית עמק יזרעאל ע"ש מקס שטרן (101).

הפערים בין יוצאי אתיופיה לכלל תלמידי ההשכלה הגבוהה גדולים, אך עם השנים מצטמצמים ברמה מתונה. בשנה"ל תש"ס (1999/2000) למדו לתואר ראשון 705 יוצאי אתיופיה בלבד (ללא הסטודנטים באוניברסיטה הפתוחה), שהיוו כ-0.5% מהסטודנטים, ובחלוף 18 שנה סטודנטים ממוצא אתיופי מהווים כ-1.3% מהסטודנטים במוסדות אלו. יחד עם זאת, **כיום רב הסטודנטים נולדו בארץ ובוגרי מערכת החינוך הישראלית, ולכן אין זה סביר שעדיין ניתן להבחין בפערים עד כדי כך אקוטיים בשיעור הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בכלל ובאוניברסיטאות בפרט.**

- איך זה ייתכן שישראלים ממוצא אתיופי מהווים שיעור כל כך נמוך מהלומדים במקצועות הריאליים ובתארים המתקדמים?
- איך זה יכול להיות שגברים ממוצא אתיופי הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה מיוצגים בשיעורים כל כך נמוכים?⁴

⁴על פי נתונים שהתקבלו מהמועצה להשכלה גבוהה לגבי סטודנטים ממוצא אתיופי בבקשת חופש מידע שנשלחה על ידי אגודת יהודי אתיופיה.